

ФОРМУЛЯР ЗА МОНИТОРИНГ

Заглавие: Програма за мониторинг D1, 4 – Морски птици

1. Общо описание

1.1 Предмет

Име на програма: **Дескриптор 1, 4 – Морски птици**

Код на програмата: **BLKVG-D1, 4 - Seabirds**

1.2 Дефиниция/Описание

Определение на наблюдаваните елементи / описание на общия подход

Отправната точка за разработването на настоящата програма по Дескриптори 1,4 - Морски птици съгласно РДМС е проект на Генерална Дирекция "Околна среда" към ЕК „Подготовка за идентифициране на Орнитологично важни места по южното Черноморско крайбрежие“ (партньори България, Румъния и Турция), приключил през 2014 г., в рамките на който Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) е провело наблюдение на състав и разпространение на всички морски и мигриращи/ гнездящи видове по българския бряг в определени места.

Настоящата програма ще наблюдава параметри за състоянието (видов състав, изобилие, степен на разпространение на местообитанията, здравен статус); Също дейности, които оказват влияние върху биологичното разнообразие на морските птици " ще бъдат наблюдавани чрез програмата. Същата ще предостави информация за движещите сили (туризъм, урбанизация), натиска (риболов - риболов съпътстващ улов, петролни разливи, крайбрежната урбанизация, ерозията на бреговете на крайбрежните зони) и въздействията (загуба на местообитания, загуба на биологично разнообразие).

Два основни вида морски птици ще бъдат наблюдавани по програма за мониторинг Дескриптор 1,4 - Морски птици:

- Мигриращият вид Средиземноморски буревестник (*Puffinus yelkouan*). Той е включен в приложение I от Директивата за опазване на дивите птици 2009/147/ЕО и Приложение II от Бернската конвенция като вид с консервационно приоритетен статут и определен като уязвим („VU“) съгласно Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN) за 2014 г. Този мигриращ вид морска птица се определя като **общ показател** както за ЕС, така и за Черноморски държави-членки България и Румъния за целите на РДМС, защото той се наблюдава по българското и румънското крайбрежие извън неговия размножителен период. Той е типичен морски вид птица, чийто живот зависи изцяло от морето и заедно с други видове морски птици, могат да се считат за подходящ показател за оценка на екологичното състояние на морската среда. Средиземноморският буревестник се следи всяка година от Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) и Румънското орнитологично дружество (SOR) като партньори на BirdLife International.

- Среден (качулат) корморан (*Phalacrocorax aristotelis*). Той е включен в приложение I от Директива за опазване на дивите птици 2009/147/ЕО и Приложение II от Бернската конвенция като вид с консервационно приоритетен статут. Този вид морска птица е от зимуващите и гнездящи (размножаващи се) видове в България (две гнездови колонии по българското крайбрежие). Поради тази причина индикатора "размножителен статут" и параметрите "размножаване и гнездене" са от значение само за България.

	<p>Тези два вида и други видове морски птици (гнездещи, зимуващи, мигриращи) ще се следят с помощта на европейски стандартизиран метод за наблюдение на морски птици (ESAS), разработен от TASKER и др. (1984) и адаптиран като общ метод за наблюдение между България и Румъния в рамките на посочения по-горе проект. Освен това метод за проучване ESAS позволява събиране на данни за присъствието, изобилието, движения и поведението на всички видове морски птици, както и на морските бозайници.</p> <p>Изобилието на зимуващите водолюбиви птици ще се наблюдава от България и Румъния. Всяка година Българското дружество за защита на птиците и Румънското орнитологично дружество събират данни за зимуващите водолюбиви птици в рамките на националните си среднозимни преброявания като част от Международното среднозимно преброяване (IWC), организирано от Wetlands International. Данните официално се използват за изпълнение на изискванията за докладване за състоянието на зимуващите популации на водоплаващи птици по Черноморското крайбрежие и вътрешните влажните зони на национално и международно ниво. Проучванията се извършват веднъж годишно в средата на януари в определени пунктове за наблюдение по Черноморското крайбрежие.</p> <p>Също така двата вида морски птици: средиземноморския буревестник Yelkouan Shearwater (<i>Puffinus yelkouan</i>) и средния корморан European Shag (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>) са включени в Приложение 2 от Протокола за опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие на Черно море към Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване от 14.06.2002 г. (списък на значимите за Черно море видове). Първият вид е определен като рядък, а втория като застрашен.</p>
<p>1.3 Компетентен орган/и</p>	<p><i>Отговорни институции (линк)</i></p> <p>Министерство на околната среда и водите (МОСВ) Съгласно чл. 151, ал. 1, т. 2к) от Закона за водите и чл.101, ал. 1 от Наредба № 1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите, Министърът на околната среда и водите организира и ръководи мониторинга на водите. Съгласно чл. 3, ал. 3, т. 8 от Наредбата за опазване на околната среда в морските води (НООСМВ), Министърът на околната среда и водите одобрява програмите за мониторинг по чл. 11 и координира тяхното разработване и прилагане. Web: www.moew.government.bg</p> <p>Басейнова дирекция за Черноморски район - Варна (БДЧР - Варна) Съгласно чл. 155, точка 4б) от Закона за водите и чл. 107, ал. 1 от Наредба № 1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите, Директорът на Басейнова дирекция за Черноморски район - Варна планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните, включително за химичното и екологичното състояние на водите. Съгласно чл. 3, ал. 4, т.4 от Наредбата за опазване на околната среда на морските води (НООСМВ), Директорът на Басейнова дирекция за Черноморски район планира, разработва и съгласува програмите за мониторинг по чл. 11. Web: http://www.bsbd.org/</p>

	<p>Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) Съгласно чл. 13, ал. 11 от Закона за опазване на околната среда, Изпълнителната агенция по околна среда осъществява ръководството на Националната система за мониторинг на околната среда, включително и за провеждане на мониторинга на биологичното разнообразие като част от тази система: http://eea.government.bg/en</p>
1.4 Институции, провеждащи мониторинг	<p>Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС): Съгласно чл. 13, ал. 11 от Закона за опазване на околната среда, Изпълнителната агенция по околна среда осъществява ръководството на Националната система за мониторинг на околната среда, включително и за провеждане на мониторинга на биологичното разнообразие като част от тази система: http://eea.government.bg/en Дейностите по реализиране на мониторинга се осъществяват от определени организации, водеща сред които по отношение на наблюдението на птиците е Българското дружество за защита на птиците (БДЗП).</p>
1.5 Допълнителна информация	<p>Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие URL: http://eea.government.bg/bg/bio/nsmbr/inf-system Съгласно Заповед № РД-270/04.04.2007 г. Министъра на ОСВ утвърждава Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР) и практическо ръководство към нея за събиране на данни и информация: http://eea.government.bg/bg/bio/nsmbr</p> <p>Българско дружество за защита на птиците URL: http://bspb.org/</p> <p>Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване URL: http://www.blacksea-commission.org/</p> <p>Трансграничен диагностичен анализ на Черно море URL: http://www.blacksea-commission.org/tda2008.asp</p> <p>Комисия за опазване на Черно море от замърсяване – Интегрирана програма за мониторинг и оценка на Черно море http://www.blacksea-commission.org/bsimap.asp</p> <p>проект „Подготовка за идентифициране на Орнитологично важни места по южното Черноморско крайбрежие“: http://bspb.org/bg/projects/preview/161.html</p>
2. Изисквания и цел за мониторинга	
2.1 Необходимост	<p><i>Посочената по – долу информация показва директни препратки към мониторинговите изисквания – ЕС директиви, споразумения към Черноморската комисия, национални планове, изследователски програми и др.</i></p>
Рамкова директива за морска стратегия (РДМС) 2008/56/ЕО	<p>В обхвата на програмата за мониторинг по Дескриптор 1,4 – Морски птици следва да се наблюдават следните характеристики, натиск и въздействия:</p>

<p>Чл. 11</p> <p>Чл. 8</p> <p>Приложение III</p> <p>Приложение V</p>	<p>Чл. 11</p> <p>1. Въз основа на първоначалната оценка, изготвена съгласно член 8, параграф 1, държавите-членки разработват и прилагат координирани програми за мониторинг за текущата оценка на състоянието на околната среда на своите морски води въз основа на примерни списъци с елементи, съдържащи се в приложение III, и списъка, посочен в приложение V, като се вземат предвид екологичните цели, определени съгласно член 10.</p> <p>Програмите за мониторинг са съвместими в рамките на един и същ морски регион или подрегион и надграждат и са съвместими със съответните разпоредби за оценка и мониторинг, предвидени от законодателството на Общността, в това число директивата за птиците и директивата за местообитанията, или от международни споразумения.</p> <p>2. В съответствие с параграф 1 държавите-членки, които имат общ морски регион или подрегион, разработват програми за мониторинг и с оглед на последователността и координираността на действията полагат необходимите усилия да гарантират:</p> <p>а) последователност в методите за наблюдение на държавите-членки от един и същ регион или подрегион, за да се улесни съпоставимостта на резултатите;</p> <p>б) отчитане на съответните трансгранични въздействия и характеристики</p> <p>Приложение III, Таблица 1 към чл. 8:</p> <p>Типове местообитания</p> <ul style="list-style-type: none"> - Идентификация и картографиране на специалните типове местообитания, особено на тези, признати или определени по силата на общностното законодателство (директивата за местообитанията и директивата за птиците) или по силата на международни конвенции като представляващи специален научен интерес или интерес от гледна точка на биологичното разнообразие; - Местообитания в райони, които поради своите характеристики, разположение или стратегическо значение заслужават специално отношение. Тук може да се включат райони, които са подложени на интензивни или специфични видове натиск, или територии, които заслужават специален защитен режим. <p>Биологични характеристики</p> <p>Описание на динамиката на популацията, естествен и реален обхват на разпространение и състояние на видовете морски птици, които се срещат в морския регион или подрегион;</p> <p>Приложение V</p> <p>1. Необходимо е да се предостави информация за оценка на състоянието на околната среда и за определяне на моментното състояние и напредъка към добро състояние на околната среда в съответствие с приложение III и с критериите и методологичните стандарти, които следва да бъдат определени съгласно член 9, параграф 3.</p>
--	---

	<p>10. Необходимо е да се осигури, доколкото е възможно, сравнимост със съществуващите програми, разработени на регионално и международно ниво, с оглед насърчаване на съгласуваността между тези програми и да се избегне дублирането на усилия, като се използват онези насоки за мониторинг, които в най-висока степен са валидни за съответния морски регион или подрегион.</p>
<p>Директива за местообитанията (Директива 92/43/ЕИО)</p> <p>Чл. 2 и Чл. 11</p>	<p><i>Настоящата програма има отношение към следните изисквания на Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна</i></p> <p>Член 2</p> <p>1. Настоящата директива има за цел да допринесе за осигуряване биологичното разнообразие чрез запазване на естествените местообитания, както и на дивата фауна и флора върху европейската територия на държавите-членки, за които е валиден Договорът за създаване на Европейската Общност.</p> <p>Член 11</p> <p>Държавите-членки осъществяват наблюдение на нивото на запазване на посочените в член 2 естествени местообитания и видове, при което особено внимание се отделя на приоритетните естествени местообитания и приоритетните видове.</p>
<p>Директива за опазване на дивите птици (Директива 2009/147/ЕО)</p> <p>Чл. 10</p> <p>Приложение I</p> <p>Приложение V</p>	<p><i>Настоящата програма има отношение към следните изисквания на Директива 2009/407/ЕО за опазване на дивите птици</i></p> <p>Чл. 10 (1) Държавите-членки насърчават провеждането на изследвания и дейностите, необходими за защита, управление и използване на популациите на всички видове птици, посочени в член 1. Специално внимание ще се обръща на изследванията и дейностите по въпросите, изброени в приложение V.</p> <p>Приложение I посочва вида средизменоморски буревестник <i>Puffinus yelkouan</i> и среден (качулат) корморан (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>) като обект на специални мерки по съхраняването на техните местообитания, за да се осигури тяхното оцеляване и размножаване в района на разпространението им.</p> <p>Приложение V – Дейности по мониторинг, които изискват специално внимание:</p> <p>а) Национални списъци на видовете, застрашени от изчезване, или особено застрашени видове, като се има предвид тяхното географско разпространение.</p> <p>б) Съставяне на списък и екологично описание на зони, които са от особено значение за мигриращите видове в хода на тяхната миграция и като места за зимуване и гнездене.</p> <p>в) Съставяне на списък за популационните нива на мигриращите видове на база информацията от поставянето на пръстени на тези птици.</p> <p>г) Определяне въздействието на методите на използване върху популационните нива.</p> <p>д) Разработване и усъвършенстване на екологичните методи за предотвратяване на вредите, причинени от птици.</p>

	<p>е) Определяне ролята на някои видове като индикатори за замърсяването. ж)Проучване на неблагоприятния ефект от химическото замърсяване върху популационните нива на видовете птици.</p>
<p>Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване</p> <p>Протокол за опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие на Черно море към Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване</p> <p>Стратегически план за действие за Черно море 2009 г.</p>	<p>Програмата осигурява изпълнение на следните задължения съгласно изискванията на действащата нормативна уредба, прилагана от Черноморската комисия:</p> <p>Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване Чл. 15: Научно и техническо сътрудничество и контрол</p> <p>1. Договарящите страни ще си сътрудничат при провеждане на научни изследвания, насочени към опазване и съхраняване на морската околна среда на Черно море, и ще предприемат при необходимост съвместни програми за научни изследвания и обмен на съответни научни данни и информация.</p> <p>4. Договарящите страни, <i>inter alia</i>, чрез комисията и при необходимост, както и в сътрудничеството с международните организации, които те преценят за компетентни, установяват допълнителни или смесени контролни програми, обхващащи всички източници на замърсяване, и установяват системи за контрол на замърсяването на Черно море, като включват съответно двустранни и многостранни програми за наблюдение, измервания, оценка и анализ на рисковете или последиците от замърсяването на морската среда на Черно море.</p> <p>Протокол за опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие на Черно море към Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване от 14.06.2002 г. (Ратифициран със закон, приет от XXXIX Народно събрание на 13 октомври 2004 г. В сила за Република България от 20 юни 2011 г.</p> <p>Член 10</p> <p>1. Договарящите страни си сътрудничат в провеждането на научни изследвания, целящи защита и опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие на Черно море, предприемат, когато е подходящо, съвместни програми и проекти за научни изследвания и обменят съответните научни данни и информация, както това е предвидено в член XV от конвенцията.</p> <p>Приложение 1: Защитени територии</p> <p>Член 4</p> <p>1. В рамките на националното екологично законодателство и политика договарящите страни предприемат всички необходими стъпки за хармонизиране на мерките за опазване на околната среда в защитените територии, включително управлението на трансграничните защитени територии, координирани програми за изследвания и мониторинг в басейна на Черно море.</p> <p>2. За всяка защитена територия тези мерки включват:</p> <p>а) разработването и приемането на план за управление в стандартния формат;</p>

	<p>б) подробна интегрирана регионална програма за мониторинг;</p> <p>3. Договарящите страни следва да осигурят включването в националните планове за непредвидени случаи на мерки за реакция при инциденти, които могат да причинят щети или да представляват заплаха за защитените територии.</p> <p>4. Когато са създадени защитени територии или ландшафти, покриващи едновременно сухоземни и морски територии, договарящите страни се стремят да осигурят координация на администрацията и управлението на специално защитената територия като цяло.</p> <p>Стратегически план за действие за опазване на околната среда и възстановяване на Черно море (2009)</p> <p>В приложение IV е предложен набор от първоначални индикатори за мониториране и оценка (индикатори за процесите, натиска и състоянието на за околната среда). Индикаторите за мониторинг и оценка (M & E indicators) са инструменти за наблюдение и проверка на изпълнението на Стратегическият план за действие.</p> <p>URL: http://www.blacksea-commission.org/bssap2009.asp</p>
Други планове и/ или програми	<p>Програмата осигурява изпълнение на задълженията по :</p> <p>European Bird Census Council (EBCC) http://www.ebcc.info/country.html</p> <p>International Waterbird Census http://www.wetlands.org/</p> <p>Natura 2000 http://natura2000.moew.government.bg/</p>
2.2 Критерии за добро екологично състояние (ДЕС)	<p><i>Съгласно Решение на Комисията 2010/477/ЕО от 01 септември 2010 (COM DEC 2010/477/EU) следните критерии за добро екологично състояние (ДЕС) и характеристики (индикатори) имат отношение към постигането на добро екологично състояние (ДЕС) по Дескриптор 1,4:</i></p> <p>1.1 Разпространение на видовете — Ареал на разпространение (1.1.1)</p> <p>1.2. Размер на популацията — Изобилие и / или биомаса на популацията, по целесъобразност (1.2.1)</p> <p>1.3. Състояние на популацията — демографски характеристики на популацията (например размер на тялото или възрастова структура, съотношение между половете, плодовитост, процент на оцеляване/смъртност) (1.3.1)</p>

	<p>1.4. Разпространение на местообитанието - Ареал на разпространение (1.4.1)</p> <p>1.5. Размер на местообитанието - Площ на местообитанието (1.5.1)</p> <p>1.6. Състояние на местообитанието - състояние на типичните видове и съобщества (1.6.1), - физични, хидроложки и химични условия (1.6.3).</p> <p>4.1. Възпроизводство (възпроизводство на единица биомаса) на ключови видове или трофични групи - Резултати за ключовите видове хищници на база на тяхното производство на единица биомаса (възпроизводство) (4.1.1).</p> <p>4.3. Изобилие / разпространение на ключовите трофични групи / видове - Тенденции в изобилие на функционално важни подбрани групи / видове (4.3.1)</p>
<p>2.3 Характеристики, натиск и въздействие</p>	<p><i>Настоящата програма предвижда наблюдение на следните характеристики и е насочена към оценка на следните видове натиск съгласно Приложение III на РДМС:</i></p> <p>Приложение III, Таблица 1</p> <p>Типове местообитания</p> <ul style="list-style-type: none"> - Идентификация и картографиране на специалните типове местообитания, особено на тези, признати или определени по силата на общностното законодателство (директивата за местообитанията и директивата за птиците) или по силата на международни конвенции като представляващи специален научен интерес или интерес от гледна точка на биологичното разнообразие; - Местообитания в райони, които поради своите характеристики, разположение или стратегическо значение заслужават специално отношение. Тук може да се включат райони, които са подложени на интензивни или специфични видове натиск, или територии, които заслужават специален защитен режим. <p>Биологични специфични характеристики</p> <p>Описание на динамиката на популацията, естествен и реален обхват на разпространение и състояние на видовете морски птици, които се срещат в морския регион или подрегион</p>
<p>2.4 Добро състояние на морската околна среда ДСМОС (ДЕС)</p>	<p><i>Оценка на ДСМОС/ДЕС (определение за ДСМОС/ДЕС съгласно докладването по чл. 9 от РДМС)</i></p> <p><i>Дефиниция за ДЕС по Дескриптор 1,4 Морски птици съгласно националния доклад по чл. 9: няма определена.</i></p>

Дефиниция за Дескриптор 1,4 Морски птици: Популационните характеристики (видов състав, разпространение, численост, здравен статус и динамика, състояние на местообитанието) на морските птици са стабилни, дори се наблюдава устойчиво увеличаване, без значителни колебания в посочените популационни характеристики в средносрочен и дългосрочен аспект.

Дефиниция за ДЕС за индикатор 1.1.1: „разпространението на мигриращия вид средиземноморски буревестник (*Puffinus yelkouan*), зимуващия вид среден корморан (*Phalacrocorax aristotelis*)“, както и разпространението на други мигриращи/хранещи се и/или зимуващи видове морски и водолюбиви птици, в българските морски води се запазва в рамките на сегашните си граници, или се наблюдава разширение на ареала.

Дефиниция за ДЕС за индикатор 1.2.1. и 4.3.1. Размерът на популациите на средния корморан (*Phalacrocorax aristotelis*) (брой индивиди/гнездящи двойки) и на средиземноморския буревестник (*Puffinus yelkouan*) (брой мигриращи индивиди) *остава стабилен и се увеличава в дългосрочен аспект.*

Дефиниция за ДЕС за индикатор 1.3.1: Състоянието на мигриращия вид средиземноморски буревестник (*Puffinus yelkouan*), както и на гнездящия, зимуващ вид среден корморан (*Phalacrocorax aristotelis*) и мигриращи/хранещи се/зимуващи други видове морски и водолюбиви птици в България е добро и остава стабилно.

Дефиниция за ДЕС за индикатор 1.4.1: Ареалът на разпространение на вида средиземноморски буревестник (*Puffinus yelkouan*), и на средния корморан (*Phalacrocorax aristotelis*) остава в наблюдаваните граници, или се увеличава.

Дефиниция за ДЕС за индикатор 1.5.1: Площта на местообитанията на средиземноморския буревестник (*Puffinus yelkouan*), и на средния корморан (*Phalacrocorax aristotelis*) е достатъчна за устойчиво развитие на техните популации.

Дефиниция за ДЕС за индикатор 1.6.1: Биоразнообразието на типичните видове в наблюдаваните местообитания се запазва.

Дефиниция за ДЕС за индикатор 1.6.3: Качеството на местата за хранене и пребиваване на вида средиземноморски буревестник (*Puffinus yelkouan*), местата за хранене и гнездене на средния корморан (*Phalacrocorax aristotelis*), местата за зимуване на други видове морски и водолюбиви птици се запазват в добро състояние.

Дефиниция за ДЕС за индикатор 4.1.1.: Наблюдава се стабилно и увеличаващо се възпроизводство на ключовия вид среден корморан (*Phalacrocorax aristotelis*).

Опишете как програмата:

- a. Покрива нуждите за оценка на съответните дескриптори и цели – програмата за мониторинг ще осигури данни за разпространението, популационните характеристики на морските птици и техните местообитания. Данните ще бъдат използвани за актуализиране на определението за GES и за прецизиране/ конкретизиране на целите и

	<p>индикаторите по дескриптори D1 и D4 по отношение на морските птици. Настоящата програма ще осигури и съпътстваща информация относно случаи на евентуалните остри замърсявания (пр. нефтени разливи) – по Дескриптор 8.</p> <p>b. отговаря на нуждите на предоставянето на данни / информация за оценка на дескриптора (или конкретната програма за компонент на биоразнообразието от D1, 4, 6) – програмата за мониторинг ще осигури данни за оценка на ДЕС по всички заложили индикатори относно морските птици в съществуващите крайбрежни орнитологично важни места, както и за бъдещо определяне на орнитологично важни места.</p> <p>c. допринася за определяне на разстояние от ДСМОС и тенденции в състоянието – данните събрани по време на програмата за мониторинг ще предоставят информация за изпълнението на критериите за постигане на ДЕС и за тенденциите в състоянието. Въз основа на събраната информация, за втория цикъл на прилагане на РДМС ще бъдат дефинирани конкретни измерими цели относно индикатори 1.1.1, 1.4.1., 1.6.1., 1.6.3. и 4.1.1. Въз основа на тези цели ще бъде определена дистанцията от ДСМОС.</p> <p>d. разглежда природни и климатични колебания и разграничават това от ефектите на антропогенен натиск – понастоящем липсват разработени индикатори и критерии за оценка на изменения в компонентите на морската околна среда и свързаните сухоземни екосистеми във връзка с климатичните промени и засушаването и разграничаването им от ефектите на антропогенен натиск.</p> <p>e. Отговарят на риска от непостигане на ДСМОС – информацията от планирания мониторинг ще покаже дали ДЕС и целите са постигнати и ще позволи да се направи оценка на тенденциите в изменението на състоянието по наблюдаваните индикатори. При регистриране на устойчиви негативни тенденции, ще се предприемат действия за определяне на източниците на натиск и при необходимост – допълнителни мерки за намаляване на въздействията.</p>
<p>2.5 Цели на ДСМОС</p> <p>Рамкова директива за морска стратегия (Директива 2008/56/ЕС)</p>	<p>Рамкова директива за морска стратегия (Директива 2008/56/ЕС)</p> <p>Екологична цел за критерий 1.1. „Разпространение на видовете“, индикатор 1.1.1: Запазване или увеличаване в устойчиви граници (предстои да бъдат определени, вж. раздел 6) на ареала на разпространение на мигриращия вид средиземноморски буревестник (<i>Puffinus yelkouan</i>), зимуващия вид среден корморан (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>)“, както и разпространението на други мигриращи/хранещи се и/или зимуващи видове морски и водолюбивы птици.</p> <p>Екологична цел за критерий 1.2. „Размер на популацията“, индикатор 1.2.1 и за критерий 4.3. „Изобилие / разпространение на ключовите трофични групи / видове“, индикатор 4.3.1.: Числеността на популацията (брой индивиди/гнездящи двойки) на средния корморан (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>) остава в рамките на 95% от природното изобилие на вида в България в дългосрочен период. Числеността на популацията (брой мигриращи индивиди) на средиземноморския буревестник (<i>Puffinus yelkouan</i>) остава в рамките на 95% от природното изобилие на мигриращия вид в България и се увеличава в дългосрочен аспект.</p>

	<p>Екологична цел за критерий 1.3 „Състояние на популацията“, индикатор 1.3.1: Броят на регистрираните случаи на болните и мъртви птици в резултат на негативно влияние от човешките дейности намалява.</p> <p>Екологична цел за критерий 1.4 „Разпространение на местообитанието“, индикатор 1.4.1: Запазване на местообитанията на средиземноморския буревестник (<i>Puffinus yelkouan</i>), средния корморан (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>) и други морски и водолюбивы птици и или увеличаване в устойчиви граници (предстои да бъдат определени, вж. раздел 6), чрез намаляване на негативното въздействие от природни и човешки фактори.</p> <p>Екологична цел за критерий 1.5. „Размер на местообитанието“, индикатор 1.5.1: Площта на местообитанията на средиземноморския буревестник (<i>Puffinus yelkouan</i>), и на средния корморан (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>) се запазва, или се увеличава.</p> <p>Екологични цели за критерий 1.6. „Състоянието на местообитанието“ и за критерий 4.1. „Възпроизводство (възпроизводство на единица биомаса) на ключови видове или трофични групи“, ще бъдат дефинирани за втория цикъл на прилагане на РДМС след натрупване на достатъчно данни.</p>
<p>Конвенция за биологичното разнообразие (CBD)</p>	<p>Член 6</p> <p>Основни мерки за опазване и устойчиво използване</p> <p>Всяка договаряща страна съобразно собствените си условия и възможности:</p> <p>а) разработва национални стратегии, планове или програми за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие или адаптира за целта съществуващи стратегии, планове или програми, които отразяват мерките, постановени от тази конвенция и отнасящи се за всяка договаряща страна; и</p> <p>б) интегрира, доколкото е възможно и подходящо, опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие в съответните секторни или междусекторни планове, програми и политика.</p>
<p>Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна</p>	<p>Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна</p> <p>Член 2 (1) Настоящата директива има за цел да допринесе за осигуряване биологичното разнообразие чрез запазване на естествените местообитания, както и на дивата фауна и флора върху европейската територия на държавите-членки, за които е валиден Договорът.</p>
<p>Директива за опазване на дивите птици (Директива 79/409/ЕИО)</p>	<p>Директивата има за цел опазването на видовете птици живеещи в диво състояние на европейската територия. Видовете, посочени в приложение I, подлежат на специални мерки по опазване на техните местообитания, за да се осигури тяхното оцеляване и размножаване в района на разпространението им. Към тези видове се отнасят видовете средиземноморски буревестник (<i>Puffinus yelkouan</i>) и среден корморан (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>).</p>
<p>Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване:</p> <p>Стратегически план за действие за</p>	<p>Стратегически план за действие за опазване на околната среда и възстановяване на Черно море (2009)</p> <p>Определените цели за постигане на ДЕС в съответствие с РДМС 2008/56/ЕО са интегрирани в Цели за качество на екосистемата (ЦКЕС), определени в него http://www.blacksea-commission.org/_bssap2009.asp</p>

<p>Черно море 2009 г.</p>	<p>Цели за качество на екосистемата /Long-term Ecosystem Quality Objectives (EcoQOs): ЦКЕС 2: Опазване на Разнообразието и Местообитанието на Черно море ЦКЕС 2а: Намаляване на риска от изчезване на застрашените видове ЦКЕС 2б: Опазване на крайбрежните и морски местообитания и природата ЦКЕС 2в: Намаляване и управление на намесата на човека Други цели за качество, имащи отношение към програмата за мониторинг по D1,4 морски птици са и ЦКЕС 3 (еутрофикация) и ЦКЕС 4 (замърсители от наземни и морски източници)</p> <p>Подцел 14 от BS SAP: Отчитане на необходимостта от създаване на нови и разширяване на съществуващите защитени зони, включвайки, където е необходимо, и трансгранични зони в съзвучие със съответните черноморски страни, със специално внимание към морските защитени зони</p>																									
<p>2.6 Пространствен обхват</p>	<p><i>Обхват на мониторинга</i></p> <table border="1" data-bbox="878 687 1897 1066"> <thead> <tr> <th></th> <th>ИИЗ</th> <th>12-милна зона</th> <th>Крайбрежни води</th> <th>Преходни води</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>РДМС</td> <td>х</td> <td>х</td> <td>х</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Директива за местообитанията</td> <td>-</td> <td>х</td> <td>х</td> <td>х</td> </tr> <tr> <td>Директива за птиците</td> <td>-</td> <td>х</td> <td>х</td> <td>х</td> </tr> <tr> <td>Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване</td> <td>-</td> <td>х</td> <td>х</td> <td>х</td> </tr> </tbody> </table>		ИИЗ	12-милна зона	Крайбрежни води	Преходни води	РДМС	х	х	х	-	Директива за местообитанията	-	х	х	х	Директива за птиците	-	х	х	х	Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване	-	х	х	х
	ИИЗ	12-милна зона	Крайбрежни води	Преходни води																						
РДМС	х	х	х	-																						
Директива за местообитанията	-	х	х	х																						
Директива за птиците	-	х	х	х																						
Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване	-	х	х	х																						
<p>3 Концепция за мониторинг</p>																										
<p>3.1 Общо описание на подпрограмите в рамките на програмата за мониторинг</p>	<p><i>Списък подпрограми, наблюдавани по тази програма:</i></p> <p>Състояние/въздействие Мобилни видове – изобилие и / или биомаса (птици) Наблюдавани елементи / характеристики: Силно подвижни видове /групи видове; функционални групи или индивидуални видове птици/ Параметри: изобилие на видовете (бр. на индивидите); обхват / модел на разпространение на видовете; модел на миграция; състав и брой инцидентен / съпътстващ улов; смъртност / ниво на нараняванията в резултат на различни видове натиск (напр. сблъсъци с кораби, заплитане в морски отпадъци (напр. рибарски мрежи), шум).</p> <p>Мобилни видове - популационни характеристики</p>																									

Наблюдавани елементи / характеристики: Силно подвижни видове /групи видове; функционални групи или индивидуални видове птици/

Параметри: характеристики на популацията (размер на тялото (дължина, тегло), възраст, пол, плодовитост, преживяемост, смъртност)

Мобилни видове - здравен статус

Наблюдавани елементи / характеристики: Силно подвижни видове /групи видове; функционални групи или индивидуални видове птици/

Параметри: Концентрация на химичните / хранителните замърсители в биота.

Състояние на местообитанията (птици)

Наблюдавани елементи / характеристики: Силно подвижни видове /групи видове; функционални групи или индивидуални видове птици/

Параметри: местообитания на птиците (обхват, пригодност); промени в местообитанията (например за зоните за размножаване)

Мобилни видове - смъртност/наранявания в резултат на рибарството (целово и/или инцидентно)

Наблюдавани елементи / характеристики: Силно подвижни видове /групи видове; функционални групи или индивидуални видове птици/

Параметри: проценти (степен) на смъртност, наранявания или други неблагоприятни последици от човешките дейности

Мобилни видове - смъртност/наранявания в резултат на други човешки дейности

Наблюдавани елементи / характеристики: Силно подвижни видове /групи видове; функционални групи или индивидуални видове птици/

Параметри: проценти (степен) на смъртност, наранявания или други неблагоприятни последици от човешките дейности

Внасяне на замърсители от базирани в морето опасни събития, включващи нефтени разливи

Наблюдавани елементи / характеристики: Ниво на натиска от източника

Параметър: внесено количество замърсител на единица площ и единица време, влияние върху силно подвижни видове /групи видове; функционални групи или индивидуални видове птици/

Морски отпадъци - характеристики и изобилие / обем.

Наблюдавани елементи / характеристики /Ниво на натиска върху морската околна среда: Морски отпадъци

Параметри: Количество и вид на отпадъците (брой, тегло, вид и размер), размер на изследваната площ.

	<p>Морски отпадъци (по-специално микрочастици) - изобилие / обем. Наблюдавани елементи / характеристики/ Ниво на натиска върху морската околна среда: Морски отпадъци Параметри: Количество и вид на отпадъците; Количество и вид на отпадъците (по-специално микрочастиците): брой, тегло, вид и размер</p> <p>Дейности, свързани с екстракция на живи ресурси (рибарство, включително спортен риболов) Наблюдавани елементи / характеристики: Параметри: разпространение / степен на разширение във времеви и пространствен диапазон, интензивност</p> <p>Дейности, свързани с производство на морски храни (аквакултури) Наблюдавани елементи / характеристики: отглеждане на аквакултури Параметри: разпространение / степен на разширение във времеви и пространствен диапазон, интензивност</p> <p>Крайбрежни човешки дейности (туризъм, екотуризъм, рекреационни спортове) <i>Наблюдавани елементи / характеристики: Дейности, свързани с туризма</i> Параметри: разпространение / степен на разширение във времеви и пространствен диапазон, интензивност</p> <p>Крайбрежни човешки дейности</p> <ul style="list-style-type: none"> • индустрия, урбанизация Наблюдавани елементи / характеристики: принос от крайбрежни и речни влияния от сушата, заустване на отпадъчни води от ПСОВ Параметри: Разпространение / обхват във времето и пространството • селско стопанство Наблюдавани елементи / характеристики: Дейности /земеделие/ Параметри: разпространение / степен на разширение във времеви и пространствен диапазон, интензивност <p>Ефект от мерките Наблюдавани елементи / характеристики: Бъдещи мерки / съществуващи мерки Параметри: допълнително ще се разработят</p>
<p>3.2 Описание на мрежата за мониторинг</p>	<p>Извършвания до този момент мониторинг на морски птици не е в изпълнение на задълженията на България по РДМС 2008/56/ЕО. Съществуващият мониторинг е провеждан в рамките на проект в периода 2012 – 2014 г., както и чрез ежегодни наблюдения (за зимуващи водолюбивы птици в средата на м. януари в определени места) от Българското</p>

	<p>дружество за защита на птиците. Разработената програма за мониторинг по Дескриптор 1,4-Морски птици е координирана с Румъния.</p> <p>Конкретните места за наблюдение по програмата ще бъдат определени след провеждане през 2015 г. на планирано „Проучване на избрани видове крайбрежни птици във връзка с подобряване на програмата за мониторинг по Дескриптор Д1 и Д4 на Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО“. За вида среден корморан (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>) наблюдението ще включва двете гнездящи колонии по българския бряг – северно от нос Калиакра и близо до гр. Созопол.</p> <p>Наблюдението ще се извършва по предварително планирани трансекти и ще включва непрекъснато или през определен интервал записване на броя на плаващите и прелитащите птици в стандартни формуляри за мониторинг на птиците. Това осигурява информация за числеността и поведението на птиците в изследвания участък.</p>
<p>3.3 Заплахи, дейности и мерки</p>	<p><i>Идентифицирани заплахи:</i></p> <p>Най-сериозната заплаха за вида е смъртността от случаен приулов, следвана от натиска от хищници, замърсяване – от умишлени или инцидентни нефтени разливи, морски отпадъци – акумулация в храносмилателния тракт, редуцирано наличие на храна, нарушаване на местообитанията от наземни и морско базирани дейности. В Черно море следва да бъдат установени заплахите за популациите на средиземноморския буревестник, средния корморан и други видове морски птици от получените данни на програмата за мониторинг.“</p> <p><i>Кои човешки дейности ще бъдат наблюдавани чрез програмата:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - рекреационни дейности - индустрия, урбанизация (крайбрежни и речни вливания от сушата - заустване на градски отпадъчни води от ПСОВ) - селско стопанство - дейности, свързани с екстракция на живи ресурси (рибарство, включително спортен риболов) - дейности, свързани с производство на морски храни (аквакултури) - морско базирани мобилни дейности: Транспорт /корабоплаване, включително и с по – малки лодки) <p>Програмата ще адресира горепосочените дейности чрез измерване на тяхното разпределение, обхват във времето и пространството и интензивност.</p> <p><i>Мерки, които ще бъдат мониторируани от програмата</i></p> <p>Програмата за мониторинг по Дескриптор 1,4 – Морски птици ще осигури информация относно изпълнението на поставените мерки за пространствена защита съгласно Директивата за опазване на дивите птици 2009/147/ЕО и Директивата за опазване на местообитанията 92/43/ЕИО, ако имат отношение към опазването на мониторираните видове птици, също така и за мерките, които ще бъдат заложиени през 2015 г. и въведени в действие през 2016 г.</p>
<p>3.4 Управление на данните</p>	<p><i>Как и къде се управляват данните? Как и къде данните могат да бъдат достъпни? (Общо описание – ниво програма)</i></p>

	<p>Съгласно чл. 94, чл. 95 и чл. 107, ал. 1 от Наредба № 1 за мониторинг на водите, данните се предават в Басейнова дирекция за Черноморски район, където се съхраняват, обобщават и анализират на басейново ниво. БДЧР извършва контрол и оценка на данните на басейново ниво съгласно чл. 96 от същата наредба. Достъпът до данни се предоставя по реда на Закона за достъп до обществена информация. Все още не е разработена информационна система, съответстваща на INSPIRE стандартите. Ще се изготвят периодични доклади за състоянието на околната среда, включващи информация и по Дескриптор 1,4 - Морски птици. Същите ще бъдат публикувани на интернет страницата на БДЧР – Варна: www.bsbd.org и Министерствена околната среда и водите: www.moew.government.bg</p> <p>Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) поддържа Информационна система към Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие, в съответствие с изискванията на чл. 115, ал. 1, т. 10 и 11 от Закона за биологичното разнообразие и раздел IV и V от Наредба № 2/18.12.2006 г. за условията и реда на създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие.</p> <p>В рамките на проекта, финансиран от Генерална Дирекция "Околна среда" към ЕК (DG ENV) „Подготовка за идентифициране на Орнитологично важни места по южното Черноморско крайбрежие, Българското дружество за защита на птиците е разработило INSPIRE-съвместима база данни (URL: http://bspb.org/en/projects/preview/161.html)</p>
4. Оценка	
4.1 Оценки	<p><i>Съществуващи до този момент оценки, съдържащи информация за Дескриптор 1,4 – Морски птици могат да бъдат намерени на следните линкове:</i></p> <p>DG ENV project "Preparing the basis for an inventory of Marine Important Bird Area along the southern Black Sea Coast" (between Bulgaria, Romania and Turkey): http://bspb.org/en/projects/preview/161.html <i>Доклад за състоянието на околната среда на Черно море 2001-2006/7</i> http://www.blacksea-commission.org/_publ-SOE2009.asp <i>Трансграничен диагностичен анализ на Черно море</i> http://www.blacksea-commission.org/_tda2008-document6.asp</p>
4.2 Оценка на ДЕС	<p>Програмата за мониторинг по дескриптор D1, 4 – Птици ще осигури данни за разпространението, популационните характеристики на морските птици и техните местообитания. Данните ще бъдат използвани за актуализиране на определението за GES и за прецизиране/ конкретизиране на целите и индикаторите по дескриптори D1 и D4 по отношение на морските птици. Настоящата програма ще осигури и съпътстваща информация относно случаи на евентуалните остри замърсявания (пр. нефтени разливи) – по Дескриптор 8. Програмата за мониторинг ще осигури данни за оценка на ДЕС по всички заложили индикатори относно морските птици в съществуващите крайбрежни орнитологично важни места, както и за бъдещо определяне на орнитологично важни места. Данните, събрани по</p>

време на програмата за мониторинг ще предоставят информация за изпълнението на критериите за постигане на ДЕС и за тенденциите в състоянието. Въз основа на събраната информация, за втория цикъл на прилагане на РДМС ще бъдат дефинирани конкретни измерими цели относно индикатори 1.1.1, 1.4.1., 1.6.1., 1.6.3. и 4.1.1. Съобразно тези цели ще бъде определена дистанцията от ДСМОС.

5. Литература

List of relevant literature

Buckland, S., Anderson, D. R., Burnham, K. P., Laake, J. L, Borchers, D. L. and L. Thomas, 2001: Introduction to Distance Sampling: Estimating abundance of biological populations; Oxford University Press Inc., New York.

Distance home page: <http://www.ruwpa.st-and.ac.uk/distance/>

Jane Elith, Steven J. Phillips, Trevor Hastie, Miroslav Dudík, Yung En Chee, Colin J. Yates. A statistical explanation of MaxEnt for ecologists. Diversity and Distributions, 17:43-57, 2011.

MAXENT homepage: <http://www.cs.princeton.edu/~schapire/maxent/>

Tasker, M.L., Jones P.H., Dixon T.J. & Blake B.F. 1984. Counting seabirds at sea from ships: a review of methods employed and a suggestion for a standardized approach. Auk 101: 567-577.

Thomas, L., S.T. Buckland, E.A. Rexstad, J. L. Laake, S. Strindberg, S. L. Hedley, J. R.B. Bishop, T. A. Marques, and K. P. Burnham. 2010. Distance software: design and analysis of distance sampling surveys for estimating population size. Journal of Applied Ecology 47: 5-14. DOI: 10.1111/j.1365-2664.2009.01737.x

Zampoukas, N., H. Piha, 2011. Review of Methodological Standards Related to the Marine Strategy Framework Directive Criteria on Good Environmental Status. Publications Office of the European Union, 53 pp.

URL:<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/111111111/16069>;

Zampoukas, N., H. Piha, E. Bigagli, N. Hoepffner, G. Hanke, A. Cardoso, 2012. Monitoring for the Marine Strategy Framework Directive: Requirements and Options. Publications Office of the European Union, 42 pp. URL:

<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/111111111/23169>

N. Zampoukas, A. Pali Alexis, A. Duffek, J. Graveland, G. Giorgi, C. Hagebro, G. Hanke, S. Korpinen, M. Tasker, V. Tornero, V. Abaza, P. Battaglia, M. Caparis, R. Dekeling, M. Frias Vega, M. Haarich, S. Katsanevakis, H. Klein, W. Krzyminski, M. Laamanen, J.C. Le Gac, J.M. Leppanen, U. Lips, T. Maes, E. Magaletti, S. Malcolm, J.M. Marques, O. Mihail, R. Moxon, C. O'Brien, P. Panagiotidis, M. Penna, C. Piroddi, W.N. Probst, S. Raicevich, B. Trabucco, L. Tunesi, S. van der Graaf, A. Weiss, A.S. Wernersson, W. Zevenboom : 2014. Technical guidance on monitoring for the Marine Strategy Framework Directive http://www.google.bg/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0CCgQFjAB&url=http%3A%2F%2Fbookshop.europa.eu%2Fen%2Ftechnical-guidance-on-monitoring-for-the-marine-strategy-framework-directivepbLBNA26499%2Fdownloads%2FLBNA26499ENN%2FLBNA26499ENN_002.pdf%3Bpgid%3Dy8diS7GUWMDsROEAI

MEUUsWb0000kLtwkKYI%3Bsid%3DoCYvwsQ5Uou7Fi1cKSxXGk1p_UpKAzDpvU%3D%3FFileName%3DLBNA26499ENN_002.pdf%26SKU%3DLBNA26499ENN_PDF%26CatalogueNumber%3DLB-NA-26499-EN-N&ei=BB_SU_iLOleAywOn8oGABg&usg=AFQjCNETnl7PEvkcatHjwARJ2tWFFVjhnA

6. Дейности, необходими за изпълнението на концепцията

6.1 Промени в съществуващата програма за мониторинг

Необходими промени и препоръки

Опишете необходимите промени към програмата за да се покрият изискванията на РДМС. Описание на основните условия

Настоящата програма по Дескриптори 1,4 - Морски птици съгласно РДМС е разработена на база на мониторинговата мрежа, използвана в рамките на проект „Подготовка за идентифициране на Орнитологично важни места по южното Черноморско крайбрежие“ (партньори България, Румъния и Турция), приключил през 2014 г., в рамките на който Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) е провело наблюдение на състава и разпространението на всички морски (мигриращи/ гнездящи) видове морски птици по българския бряг в определени места. През 2015 ще бъде проведено „Проучване на избрани видове крайбрежни птици във връзка с подобряване на програмата за мониторинг по Дескриптор Д1 и Д4 на Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО“. На тази основа, програмата за мониторинг по Дескриптори 1,4 – морски птици ще стартира през 2016 г.

6.2 Пропуски: информация за ДСМОС

Ако все още програмата за мониторинг не осигурява данните, необходими да оценка на ДСМОС, посочете кога програмата ще осигури необходимите данни

Програмата ще осигури необходимата за оценка на ДСМОС информация за следващата оценка през 2018 г.

6.3 Планове за осигуряване на информация на ДСМОС

Ако програмата не осигурява достатъчно данни и информация за оценка на ДСМОС, опишете какви са плановете, за да може да осигурява достатъчно данни (например, за да се запълнят празнините в методите на данни, разбиране или капацитет). Опишете времева рамка, приоритетите и препятствията.

През 2015 г. е **планирано провеждане на „Проучване** на избрани видове крайбрежни птици във връзка с подобряване на програмата за мониторинг по Дескриптор Д1 и Д4 на Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО“. На тази основа, програмата за мониторинг по Дескриптори 1,4 – морски птици, координирана с Румъния, ще стартира през 2016 г. ,

Въз основа на събраната информация, за втория цикъл на прилагане на РДМС ще бъдат дефинирани измерими цели относно индикатори 1.1.1, 1.4.1., 1.6.1., 1.6.3. и 4.1.1. Съобразно тези цели ще бъде определена дистанцията от ДСМОС.

Работа в насока подобряване на наличността на данните и достъпа до национални и регионални бази данни и данни от финансираните от ЕС проекти, като се търси подкрепата и сътрудничеството на компетентните национални органи, съответните регионални конвенции (Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване и създадената

	към нея Комисия за защита на Черно море от замърсяване) и Европейската комисия за попълване на пропуските в данните и познанията на дескриптор D1, 4 – Морски птици за следващата оценка през 2018.
6.4 Пропуски: информация за целите за ДСМОС	<p><i>Ако считате, че програмата не е напълно адекватна за да изпълни нуждите от данни и информация за оценка на целите за постигане добро екологично състояние (ДЕС цели), опишете кога същата ще осигури това:</i></p> <p>Очаква се програмата да предостави адекватна информация за степента на постигане на заложените цели за Добро екологично състояние по Дескриптор 1, 4 – Морски птици за следващата оценка през 2018.</p>
6.5 Планове за осигуряване на информация за целите на ДСМОС	<p><i>Ако програмата не осигурява достатъчно данни и информация за целите за постигане на ДСМОС, опишете какви са плановете, за да може да осигурява достатъчно данни (например, за да се запълнят пропуските в данните, методите, разбирането или капацитет). Опишете времева рамка, приоритетите и препятствията.</i></p> <p>През 2015 г. е планирано провеждане на „Проучване на избрани видове крайбрежни птици във връзка с подобряване на програмата за мониторинг по Дескриптор Д1 и Д4 на Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО“. На тази основа, програмата за мониторинг по Дескриптори 1,4 – морски птици, координирана с Румъния, ще стартира през 2016 г.</p> <p>Въз основа на събраната информация, за втория цикъл на прилагане на РДМС ще бъдат дефинирани измерими цели относно индикатори 1.1.1, 1.4.1., 1.6.1., 1.6.3. и 4.1.1. Съобразно тези цели ще бъде определена дистанцията от ДСМОС.</p> <p>Сътрудничеството между България и Румъния или на регионално ниво чрез Черноморската комисия, като платформа за регионално сътрудничество би следвало да се поддържа / подобрява с цел разработване на обща методология за дефинирането на ДЕС (обща техника за пробовземане, отчетни форми, показатели / параметри), използвайки съществуващия стандартизиран метод за дистанционно пробонабиране на обширна акватория – European Seabirds at Sea/ESAS/ за изследване на морските птици.</p>
6.6 Планове: Планове за информацията относно мерките	<p><i>Ако има отношение: Ако считате, че програмата не е напълно адекватна за да изпълни нуждите от данни и информация за оценка на мерките, опишете плановете, които имате предвид, за да се превърне тази програма в напълно съответстваща (например да се запълнят празнините в методите или в капацитета). Опишете времевата рамка, приоритетите и пречките.</i></p> <p>Мониторингът върху състоянието на популациите морските видове птици като средиземноморски буревестник Yelkouan Shearwater (<i>Puffinus yelkouan</i>) и средния (качулат) корморан European Shag (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>), както и зимуващи в България популации на други водолюбиви видове птици, ще осигури информация за изпълнението на заложените цели и индикатори за постигане на добро екологично състояние съгласно РДМС 2008/56/ЕО и на база на събраната информация ще заложат ефективни мерки за тяхното опазване (мерки за пространствена защита), ако съществуващите мерки, определени по Директивата за опазване на дивите птици 2009/147/ЕО не са достатъчни.</p>